

Академічна мобільність

Академічна мобільність (АМ) – це переміщення здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти на певний період часу в інший освітній або науковий заклад в межах або за межами своєї країни з метою навчання або викладання. Законами України регламентуються два напрямки академічної мобільності, а саме: можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися та/або проводити наукову діяльність.

Загальний порядок організації програм академічної мобільності на території України та за кордоном регламентовано [Порядком реалізації права на академічну мобільність, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579.](#)

Основними цілями академічної мобільності є:

- інтеграція України в Європейський простір вищої освіти та Європейський дослідницький простір;
- обмін передовими практиками та досвідом у сферах освіти і науки;
- модернізація системи освіти;
- цифровізація навчання та управління;
- підвищення якості освіти та ефективності наукових досліджень;
- підвищення конкурентоспроможності освітньо-наукової спільноти України;
- розвиток професійних навичок та особистісних якостей учасників академічної мобільності;
- поглиблення співробітництва з міжнародними партнерами у сферах освіти і науки;
- підтримка соціальних, економічних, культурних взаємовідносин та зв'язків з іншими країнами.

Право на академічну мобільність може бути реалізоване на підставі:

- міжнародних урядових договорів про співробітництво в галузі освіти і науки;
- договорів між закладом вищої освіти та іноземними організаціями-партнерами чи їхніми структурними підрозділами;
- договорів між закладом вищої освіти та українськими організаціями-партнерами чи їхніми структурними підрозділами;
- міжнародних грантів, проектів і програм, запрошення, які надійшли від закордонних організацій-партнерів;
- з власної ініціативи учасника освітнього процесу, підтриманої керівництвом закладу вищої освіти, на основі індивідуальних запрошень.

Виміри та види академічної мобільності

У межах Болонського процесу академічна мобільність має два виміри:

1) вертикальний – навчання студента в іншому виші, після закінчення якого він отримує ступінь;

2) горизонтальний – навчання в іншому виші протягом певного періоду (семестру, навчального року), після чого студент повертається до університету та продовжує навчання.

Основними видами академічної мобільності є:

ступенева мобільність – навчання у закладі вищої освіти (науковій установі), відмінному від постійного місця проживання/навчання учасника освітнього процесу, з метою здобуття ступеня вищої освіти, що підтверджується документом (документами) про вищу освіту або про здобуття ступеня вищої освіти від двох або більше закладів вищої освіти (наукових установ) (у межах спільних чи узгоджених програм або договорів або за власною ініціативою);

кредитна мобільність – навчання у закладі вищої освіти (науковій установі), відмінному від постійного місця навчання українського чи іноземного учасника освітнього процесу, з метою здобуття кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи або відповідних компетентностей / результатів навчання (без здобуття кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи), що будуть визнані у закладі вищої освіти (науковій установі) постійного місця навчання українського чи іноземного учасника освітнього процесу. При цьому загальний період навчання для учасників програм кредитної мобільності у закладі вищої освіти (науковій установі), що направляє за програмою мобільності, залишається незмінним.

Для учасників академічної мобільності, які здобувають освітній ступінь бакалавра та/або магістра:

- навчання за освітніми (освітньо-професійними) програмами кредитної або ступеневої академічної мобільності;
- мовне стажування (удосконалення рівня практичного володіння іноземною мовою в певній професійній діяльності або галузі знань);
- навчально-наукове стажування (діяльність, спрямована на набуття практичного досвіду на основі досліджень та формування нових професійних компетентностей у психолого-педагогічній, науково-дослідній, організаційно-управлінській діяльності в межах певної спеціальності/галузі знань);
- наукове стажування;
- практика (отримання досвіду професійної діяльності в галузі майбутньої, наявної, суміжної спеціальності під керівництвом працівників закладу освіти (наукової установи) з метою формування фахових компетентностей та навичок у реальних, у тому числі виробничих, умовах для прийняття самостійних рішень у практичній діяльності, оволодіння методами, формами організації та засобами праці в певній професійній діяльності або галузі знань);
- інші форми (участь у семінарах, конференціях, виступи та публікації в межах певної спеціальності/галузі знань тощо), що не суперечать законодавству та відповідають вимогам, встановленим пунктом 10 Порядку реалізації права на академічну мобільність.

Забезпечення права на академічну мобільність

Здобувачі вищої освіти в межах програм внутрішньої академічної мобільності тимчасово допускаються до освітнього процесу у закладі вищої освіти (науковій установі) – партнері і мають права та обов'язки здобувачів вищої освіти українського закладу вищої освіти (наукової установи) на період реалізації права на академічну мобільність.

Учасники освітнього процесу, які реалізують своє право на міжнародну академічну мобільність в закордонній організації-партнері, слідує правилам організаційного оформлення згідно з законодавством країни перебування.

Здобувачі вищої освіти, які реалізують право на академічну мобільність, не відраховуються зі складу здобувачів вищої освіти на період реалізації права на академічну мобільність та обліковуються в Єдиній державній електронній базі з питань освіти.

Як скористатись правом на академічну мобільність?

Насамперед студенту слід звернутися до міжнародного відділу. Там він зможе ознайомитись з програмами академічної мобільності, у яких навчальний заклад бере участь, з'ясувати умови на яких він може взяти участь у такій програмі, які документи для цього потрібні та ін.

Умови участі у програмах академічної мобільності

Відбір учасників програм академічної мобільності проводиться, як правило, за конкурсом з урахуванням результатів їх навчання чи професійної діяльності, наукових (творчих) здобутків, знання іноземної мови, додаткових вимог, передбачених договорами, угодами, контрактами, грантами, проектами тощо.

Які документи потрібні для участі в програмі академічної мобільності?

Для участі у програмі академічної мобільності можуть бути потрібні:

- заява на ім'я ректора про участь в програмі академічної мобільності;
- копія запрошення та його переклад;
- договір про академічну мобільність між навчальним закладом та студентом;
- договір про навчання між університетом, учасником програми та вищим навчальним закладом/науковою установою – партнером;
- індивідуальний навчальний план академічної мобільності;
- академічна довідка.

Зверніть увагу! Перелік документів залежить від того, у якій саме програмі хоче взяти участь студент та вимог внутрішніх правових актів навчального закладу.

Які терміни програми академічної мобільності?

Академічна мобільність студентів не впливає на загальний термін навчання, тому студент може навчатися/стажуватися в іншому закладі вищої освіти як в Україні, так і закордоном під час навчального року або під час канікул. Для цього йому встановлюється індивідуальний графік навчання, який дозволяє не відвідувати аудиторні заняття у своєму закладі вищої освіти та виконувати навчальний план дистанційно. Якщо дисципліни у навчальних планах обох ЗВО збігаються, то вони можуть бути взаємозараховані.

Після повернення до навчального закладу учасник освітнього процесу надає документ з переліком та результатами вивчення навчальних дисциплін, кількістю кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи та інформацією про систему оцінювання навчальних здобутків, сертифікат або звіт щодо виконання програми викладання, проходження практики, стажування, проведення наукових досліджень, завірений в установленому порядку у вищому навчальному закладі, на базі якого здійснюється академічна мобільність.

Фінансове забезпечення

За здобувачами вищої освіти на період реалізації права на академічну мобільність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) – партнері на території України чи поза її межами зберігаються відповідно до укладеного договору про академічну мобільність місце навчання та виплата стипендії у разі, коли регулярна безповоротна фіксована фінансова підтримка у грошовій формі протягом всього строку навчання за програмою академічної мобільності в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі) не передбачена або передбачена у розмірі, що у перерахунку на національну грошову одиницю на дату укладення договору про академічну мобільність є меншою за розмір стипендії, призначеної особі відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Питання стипендіального забезпечення» та Постанови Кабінету Міністрів України «Про деякі питання стипендіального забезпечення».

Для здобувачів вищої освіти, які отримували стипендію, на період академічної мобільності зберігається її виплата, якщо:

- здобувач вищої освіти взагалі не отримує фінансування за програмою мобільності;
- здобувач вищої освіти отримує часткове фінансування (на оплату проживання, проїзд тощо), але не отримує стипендії;
- здобувач вищої освіти має інші законні підстави на збереження стипендії, що регулюються законами і урядовими постановами України.

Здобувачі вищої освіти, які реалізували право на академічну мобільність на підставі договору про академічну мобільність, вчасно повернулися в навчальний заклад, і не склали семестровий контроль у термін, визначений індивідуальним начальним планом, мають право на призначення стипендії у випадку відсутності академічної заборгованості, згідно Положення про стипендійне забезпечення. Рішенням керівника закладу вищої освіти таким особам встановлюється строк ліквідації академічної заборгованості на термін **не більше як 1 місяць** з дня повернення з академічної мобільності, після чого питання призначення академічної стипендії таким особам вирішується на загальних підставах. У разі, коли особам призначена академічна стипендія, її виплата здійснюється починаючи з наступного місяця після повернення до вищого навчального закладу.